

Saddharmapundarīka'nın (Lotus Sutra) Dili:

Prakrit dili karışmış halde yazılmış olan Sanskritte “Melez Sanskrit” (Hybrid Sanskrit) denmişse de aslında doğru ifade “Buddhist Sanskrit” olmalıdır. Yukarıda Lüders, Hoernle, Mironov ve başka bilim insanlarının, Lotus Sūtra nüshalarını yazanların orijinal bir Prakrit metinden hareketle bunun Sanskritini oluşturdukları hakkındaki kanaatlerinden söz etmiştik. Burada Orta Hintçe olarak Prakrit dilinin Sanskritleştirilmesi durumu söz konusudur aslında. Franklin Edgerton “Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary” adlı muhteşem eserinin birinci cildinde bu Sanskritleştirilmiş dilin gramerini anlatır. İkinci cilt ise “Sözlük” ten oluşur. Saddharmapundarīka'nın klasik ve kurallı Sanskritten farklı olmasının birçok nedeninden biri, kurallı Sanskritten farklı, kuralsız bir Sanskrit uygulanmış olmasıdır. Nazım kısımlardaki şiir ölçüsü ne Rigveda'nınkilere ne de başka dönemlerdeki Sanskrit eserlerin şiir ölçülerine benzer. Bu Sūtra'nın dili, Buddhist Prakrit dili ile Klasik Sanskrit dilinin bir karışımıdır. Aslında Buddhistler Prakrit ve Pāli dillerinde yazıyorlar, Sanskrit dilini kullanmıyorlardı.¹ Maurya İmparatorluğu yıkılıp da yerine Brahmanizmi koruyan Şunga ve Kanva gibi yeni devletler

¹ Buddhist Vinaya Metinleri'nden Çullavagga'da (5,33) yazdığına bakacak olursak, sözlerini Sanskrit diline aktarmak istediklerini söyleyen keşişlerine Buddha bunun büyük bir hata olduğunu söyleyerek karşı çıkar. Buddha'nın sözleri ancak kendi diliyle aktarılabilir (Vinaya Texts, Çeviri: Davids, Oldenberg, Sacred Books of the East, s. 151) Buddha'nın dili ise Prakrit'in Māgadhī lehçesidir; muhtemelen (Lüders'e göre) Ardha-Māgadhī'nin eski bir biçimi. (Edgerton, Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary, Cilt I, s.3).

kurulunca, Brāhman yöneticilerin etkisinden Buddhist edebiyat da etkilendi. Buddhistler yeni metinlerde veya eskilerin yeni çevirilerinde Sanskrit dilini kullanmaya başladılar. Kushanların Buddhistleri himaye etmesi de bunda etkili oldu. Bu durum, Magadha'da Brāhman nüfuz artınca Buddhistlerin batıya doğru göç etmeleriyle eş zamanlı oldu. Göç eden Buddhist alimler Pāli ve Prakrit dillerini çok iyi biliyorlar ama Sanskrit dilini o kadar iyi bilmiyorlardı. Yine de Sanskriti kullandılar.² Şunu da belirtmek gerekir ki Mahāyāna Buddhizmi'ni öğreten birçok öğretmen Brahmanizm'den Buddhizme geçmiş kimselerdi. Bunların Brahmanik dil alışkanlıklarını Buddhizm'de de sürdürmeden edemediklerini söylemeden geçmemeliyiz.³ Örneğin II, 115'deki şu cümlede bunu görebiliyoruz: “Derken Brahma bana yakardı, sonra İndra, dört Lokapāla, Maheşvara, Īşvara, milyon sayıdaki Marut kalabalıkları.”

Önce Buddhistlerin, sonra da Caynistlerin Sanskrit dilini kullanmalarının bu dilin etki alanını arttırdığını söyleyen T. Burrow, Buddhist Sanskrit'in dört çeşidinin var olduğunu belirtir⁴. Bunlardan en önemli olan ikisi şunlardır:

1. Mahāsaṅghika okulunun kullandığı karışık Sanskrit. Bunda orijinal Prakrit yarı Sanskritleşmiş durumdadır. Örneğin Prakrit'de Bhikkhu (keşiş)

² Varma, a.g.e., s. 84.

³ Deshpande, Sanskrit and Prakrit, Sociolinguistic Issues, s. 8.

⁴ Burrow, The Sanskrit Language, s. 61-62.

sözcüğünün genetive tekil hali Bhikkhussa şeklindeyken, buna karşılık gelen Sanskrit Bhikshu sözcüğününki Bhikshos şeklinde olması gerekirken Bhikshusya biçimindedir.

2. Kuzey batının Sarvāstivādin okulunun erken dönemlerde kullandığı Sanskrit. Dine ait eski eserleri Sanskrit diline çevirdiler ve bunların bazı parçaları bu biçimde korundu. Burada orijinal Māgadhī dilinin söz varlığı ve söz dizimi kullanılan dile girdi; bu arada yanlış Sanskritleştirmeler yapıldı.

Nalinaksha Dutt da Sanskritleştirmenin, daha önce yazılıp bitirilmiş olan Pāli ve Prakrit Tripitaka külliyatlarından yapılmış olan Sanskrit çevirilere bakarak, İsa'dan önceki zamanlarda Sarvāstivādinler tarafından başlatıldığını belirtiyor ve bir buçuk sayfa boyunca Saddharmapundarīka'daki bazı cümlelerin nasıl Pāli orijinaleri bulunduğunu örneklerle izah ediyor.⁵

⁵ Dutt, Saddharmapundarīkam, s. XVIII-XIX.